

ANMELDELSE

Retsanskuelser på tværs

PETER BLUME

Tidsskriftet Semicolon, der udgives af studerende ved semiotik, idehistorie og filosofi ved Århus Universitet, indeholder i nr. 4/2004 en temasektion under overskriften retsanskuelser på tværs, der ud fra forskellige og i forhold til mainstream jura ofte anderledes indfaldsvinkler behandler en række almene spørgsmål i tilknytning til retssystemet. Den korte omtale i det følgende har ikke karakter af en egentlig anmeldelse, men er derimod snarere en art appetitvækker.

Temaet omfatter 5 artikler af vidt forskellig karakter. Et par af disse ville man ikke blive overrasket over såfremt de i stedet var blevet publiceret i Retfærd. Det gælder for Nis Nicolaisens artikel om dommerfilosofi (s.38-46), der især modstiller de opfattelser, der er gjort gældende af Alf Ross og Peter Højlund med en antydning af at hermeneutikken kan anvendes som tydningskema i forhold til hvorledes dommeren når frem til sin afgørelse. Det gælder ligeledes for Frederik Waages artikel om juridisk fortolkning som middel for magthavere (s.93-100), hvis tema er Henning Matzens grundlovsfortolkning som grundlag for de provisoriske love i den politiske kamp i sidste del af det

19.århundrede i Danmark. Begge disse artikler er velskrevne og giver stof til eftertanke selvom de ikke bringer så meget nyt.

En af rammerne for dette tidsskrift er kognitiv videnskab, der sammen med semiotikken sætter fokus på legal reasoning i dennes forskellige facetter. I to artikler sker dette med henblik på primært den mundtlige diskurs i retssalen. Jacob Orquins artikel har titlen Cognitive Implications in Establishing Danish City Court Trials (s.47-54). Artiklen cirkler om betydningen og forbindelseslinierne mellem roller og rum, herunder den videregående symbolik, der kan tillægges anvendelsen af forskelligartede sprogformer. Dette illustreres morsomt og tankevækkende ved at den amerikanske retssag starter med ordene This court is now in session, medens man i Danmark ikke udtaler Retten er sat, men derimod siger dommeren, Værsgo at sidde ned, til de stående personer i retssalen. Noget forskellig måde at etablere retten. Esther Pascuals artikel vedrører Triadic questions in court (s.71-92). Artiklen er baseret på studier af amerikanske straffesager med deltagelse af jury, idet en enkelt drabssag særlig benyttes som eksempel. Denne straffeprocessuelle

situation beskrives som en art sproglig interaktionsspil (talk-in-interaction) mellem anklager, forsvarer, og dommer/jury. Den er baseret på amerikansk rets særlige regler om kommunikation, hvem må tale direkte til hvem, og da disse synes at adskille sig en del fra tilsvarende regler i nordisk ret, hvor nævninger i øvrigt som bekendt benyttes relativt sjældent, har denne velskrevne artikel mindre interesse hos os. Det må dog straks tilstås, at det er svært for undertegnede at yde disse artikler fuld retfærdighed, fordi de i betydeligt omfang er baseret på kognitionsvidenskab, som jeg ikke har noget fortroligt kendskab til. I betragtning af den store interesse, der i disse år er knyttet til hvad der sker ved domstolene, og ligeledes interessen for retorik, kan artikler som disse fungere som yderligere øjenåbnere for de interesserede.

Temaets femte artikel af Helle Ina Elmer vedrører den juridiske ejendomsret (s.55-70). Artiklen angår således et af rettens og retsvidenskabens fundamentale begreber. Der er tale om en art tour de force gennem en række af de opfattelser, som dette begreb har givet anledning til i dansk retsviden-

skab. Vi møder Carl Torp (relationsteori), Frederik Vinding Kruse (funktionel teori vedrørende ejerbeføjelser), Alf Ross (med bl.a. dekonstruktionen tü – tü), og til sidst når vi frem til nutidens lidt mindre vingesus. Artiklen slutter med en række ubesvarede spørgsmål, f.eks. kan man være ejer og ikke ejer i forskellige retlige sammenhænge?, spørgsmål som man håber at forfatteren senere vil bidrage med et svar på. Ejendomsretsbegrebet har været et centralt tema i retsfilosofien og det er derfor glædeligt at problemstillingen bliver genoptaget i denne velgennemarbejdede artikel.

Som det er fremgået spænder de 5 artikler i denne temasektion vidt. Der rejses mange spørgsmål og der præsenteres indfaldsvinkler, som det er ønskeligt også når frem til den juridiske læserkreds, som næppe er bekendt med dette tidsskrifts eksistens, jfr. herved www.semicolon.au.dk. Der præsenteres også nogle svar, men altså også meget at tænke videre overfor. Der sættes ikke noget punktum, men snarere et;

Peter Blume